

Чи довіряють судді самі собі?

Єгор ЖЕЛТУХІН,
журналіст «Юридичної газети»

16 грудня 2014 р. Центр суддівських студій презентував результати анонімного опитування суддів та адвокатів на предмет довіри до судової влади. Зазначимо, що опитування є складовою Моніторингу стану незалежності судів, ефективності та доступності правосуддя в Україні, яке проводилося за підтримки Ради суддів України в рамках реалізації Проекту Ради Європи «Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні» за фінансової підтримки Уряду Швеції.

На початку заходу директор Центру суддівських студій **Наталія Верещінська** зазначила, що, незважаючи на отримані результати, у суспільстві все одно це питання викликає суперечливі дискусії, і не в останню чергу завдяки ЗМІ. «Питання незалежності, можливо, для суспільства не є настільки актуальним. Швидше за все через те, що в пресі лунають звинувачення суддів у корумпованості, що суддів потрібно люструвати, питання незалежності суддів викликають багато суперечливих дискусій. Разом з тим, якщо проаналізувати цю інформацію, що видають ЗМІ, то можна отримати абсолютно різні оцінки, і в тому числі такі, відповідно до яких незалежність суддів в Україні відсутня», – зазначила пані Верещінська.

За словами ж голови РСУ **Валентини Сімоненко**, незважаючи на те, що результати опитування для деяких суддів можуть бути несподіваними та неприємними, вони мають бути враховані. «У такі складні часи для України і зокрема судової системи Рада суддів все ж таки наважилася зробити таке опитування, розуміючи, що воно може бути не на користь судовій системі. ... Це опитування, можливо, в якійсь частині і неприємне для суддів, мені здається, що деякі його висновки можуть викликати і здивування, і в деяких осіб навіть обурення, але ми маємо їх визнати, їх оцінити і маємо зробити висновки з цього опитування як судової системи і як взагалі гілка влади країни», – заявила очільник суддівського самоврядування.

Як уже було зазначено, результати опитування відображають погляди суддівського та адвокатського співтовариства на стан незалежності суддів та причини, що впливають на це. Але разом з тим коментарі та висновки, що стосуються опитуваних осіб, представлені з погляду експертного середовища та будуються

на суспільному сприйнятті зазначених проблем. Зауважимо, що всього було підготовлено та направлено в суди 1200 опитувальних анкет, а отримано понад 1300 заповнених. Так, в опитуванні взяли участь 913 суддів місцевих судів (69,64%); 350 суддів апеляційних судів (26,70%); 47 суддів вищій спеціалізованих судів (3,58%); 1 суддя Верховного Суду України; 117 адвокатів.

Так, відповідаючи на питання стосовно того, чи на достатньому рівні закріплені гарантії незалежності судді, абсолютна більшість (73,1%) опитуваних представників Феміди вважають, що повноважень суддів для обстоювання авторите-

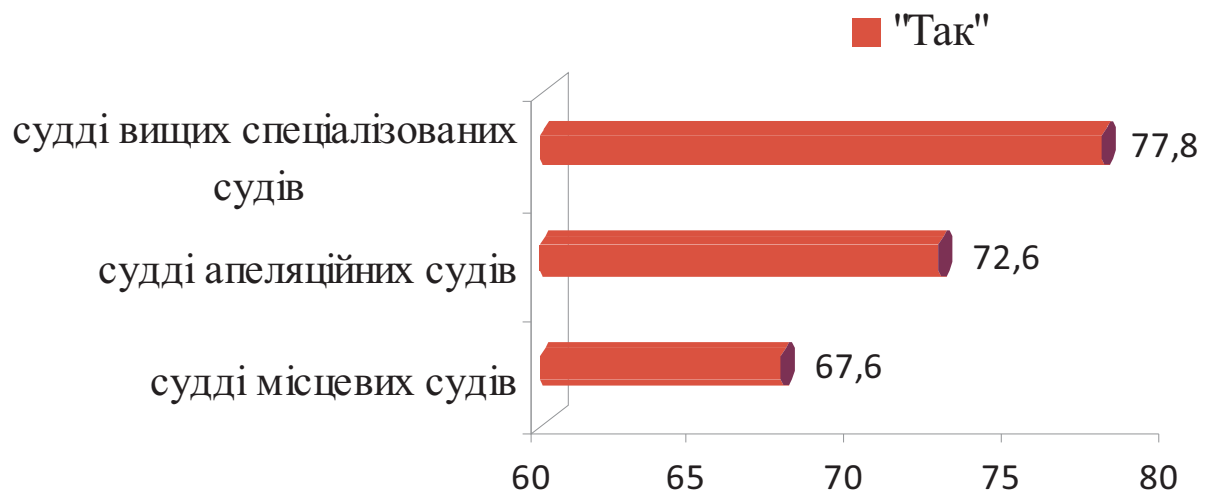
ту суддів та поваги до суду недостатньо. При цьому досить високі результати показали відповіді на питання щодо фактів намагання впливу на позицію суду під час розгляду судових справ. Від 67 до 77% суддів різних інстанцій відповіли ствердно на це питання.

Досить цікавими виявилися результати опитування відносно того, хто, на думку суддів та адвокатів, найбільше «впливає» на суд. Так, за оцінкою суддів, на першому місці – учасники мітингів і протестів (61,5%), другу позицію займають представники політичних партій (48,2%), на третьому місці – представники засобів масової інформа-

ції (47,3%). Відповіді ж адвокатів виявилися зовсім протилежними. Першу і другу позицію (76,1%) серед правників поділяють керівники судів, в яких розглядається справа, та прокурори. На другому місці керівники судів і судді вищих інстанцій (65%), на третьому – народні депутати України.

Як свідчить практика, таке втручання відбувається під час розгляду суспільно резонансних справ. На думку експертів, це притаманно відкритим суспільствам, і заборони цьому методами заборони свободи висловлення своїх поглядів або адмінпокарання – не зовсім розумний шлях.

Діаграма 1. Відповіді на питання «Чи відомі Вам факти намагання вплинути на позицію суду під час розгляду судових справ?»

Таблиця 1. Відповіді на питання «Які особи намагаються неправомірно впливати на позицію суду під час розгляду судових справ?»

Найбільш «впливові» особи за оцінкою суддів		Найбільш «впливові» особи за оцінкою адвокатів	
Учасники мітингів та пікетувань	61,5	Керівники судів, в яких розглядається справа	76,1
Представники політичних партій	48,2	Прокурори	76,1
Представники засобів масової інформації	47,3	Керівники та судді судів вищих інстанцій	65,0
Представники громадських організацій	45,4	Народні депутати України	59,8
Народні депутати України	45,4	Сторони по справі та їх представники	58,1

Джерело: Центр суддівських студій